

OBRÁZEK 2.7 | Úloha Velikonoční ostrov, otázka číslo 6

PISA 2018

Velikonoční ostrov

Otázka 6 / 7

Přečti si všechny tři zdroje na pravé straně. Překlikávej mezi záložkami.

Přetáhni příčiny a důsledek, který je oběma příčinám společný, na správná místa v tabulce o teoriích.

Teorie

Příčina	Důsledek	Stoupenci teorie
		Jared Diamond
		Carl Lipo a Terry Hunt

Moai byly vytesány ve stejném lomu.	Polynéské krysy sežraly semena stromů, proto nemohly vyrůst nové stromy.	Osadníci přivezli v kánoích na Velikonoční ostrov polynéské krysy.
Z Velikonočního ostrova zmizely velké stromy.	Obyvatelé Velikonočního ostrova potřebovali přírodní zdroje k přesouvání moai.	Lidé káceli stromy, aby získali půdu pro zemědělství a jiné účely.

Blog Novinky z vědy

www.profesorcinblog.cz/terennivyzkum/Velikonocniostrov

Profesorčin blog

23. května, 11:22

Když se dnes ráno dívám z okna, vidím krajinu, kterou jsem si zde na Velikonočním ostrově, známém také pod názvem Rapa Nui, zamilovala. Travniny a keře jsou zelené, obloha je modrá a v pozadí se tyčí staré, dnes už vyhaslé sopky.

Je mi trochu smutno při pomyšlení, že je to můj poslední týden na ostrově. Dokončila jsem terénní výzkum a budu se vracet domů. Odpoledne se půjdu projít po kopcích a rozloučím se s moai, které jsem posledních devět měsíců studovala. Několik těchto obrovských soch vidíte na fotografii.

Pokud v tomto roce sledujete můj blog, pak víte, že obyvatelé Velikonočního ostrova tyto moai vytesali před stovkami let. Tyto velkolepé moai byly vytesány v jediném lomu ve východní části ostrova. Některé z nich váží i několik tun,

a přesto je obyvatelé Velikonočního ostrova dokázali přesunout do míst značně vzdálených od lomu bez použití jeřábů a jiné těžké techniky.

Mnoho let si archeologové kladli otázku, jak byly tyto obrovské sochy přesouvány. Zůstávalo to záhadou až do 90. let minulého století, kdy tým archeologů a obyvatel Velikonočního ostrova předvedl, že moai mohly být přemísťovány a vztýčovány pomocí lan vyrobených z rostlin a pomocí dřevěných válečků a kolejnič vyrobených z velkých stromů, které na ostrově kdysi hojně rostly. Záhada moai byla vyřešena.

Jiná záhada ovšem zůstala. Co se stalo s rostlinami a velkými stromy, které se používaly k přemísťování moai? Jak už jsem řekla, když se dívám z okna, vidím travniny a keře a jeden či dva malé stromky, ale nic, co by se dalo využít k přesunu těchto ohromných soch. Je to fascinující hádanka, kterou se budu zabývat ve svých dalších článcích a přednáškách. Do té doby můžete po této záhadě zkoušet pátrat sami. Doporučuji vám podívat se do knihy *Kolaps* od Jareda Diamonda. [Nejllepší bude začít touto recenzí Kolapsu.](#)

Cestovatel_14 24. května, 16:31
Dobrý den, paní profesorko! Se zájmem sleduji Vaši práci na Velikonočním ostrově. Nemůžu se dočkat, až si přečtu *Kolaps*!

KB_Ostrov 25. května, 9:07
Také si se zájmem čtu o vašich zážitcích na Velikonočním ostrově, ale existuje ještě jiná teorie, kterou je třeba brát v potaz. Podívejte se na tento článek: www.novinkyzvedy.cz/Polyneske_kvrsy_Velikonocni_ostrov

V této otázce má žák propojit informace ze všech tří textů a prokázat, že chápe podstatu teorií, které předložili jak spisovatel Jared Diamond, tak vědci Carl Lipo a Terry Hunt. Žák má nalézt jejich společné téma (zmizení velkých stromů), jež se prostřednictvím svých teorií snaží vysvětlit coby důsledek specifických příčin. Aby tak mohl učinit, musí vyloučit informaci prezentovanou v příspěvku na blogu týkající se místa, kdy byly vytesány moai (ve stejném lomu). Dále je třeba, aby žák pochopil, co jednotliví teoretici považují za příčinu zmizení stromů.